

Personskadekommittén
Cirkulär 1/2011

2011-02-08

Dröjsmålsränta vid personskada

Arbetsgruppen har fått PSK:s uppdrag att göra en probleminventering kring tidpunkten och principerna för beräkning av dröjsmålsränta vid personskada.

1.

Aktuell lagstiftning, rättsfall och övrig dokumentation:

FAL 7 kap 1§ 2, 3 st.
RTE-lagen 4 o 6 §§
HB 9 kap 5§

NJA 1976 s.25, 126
NJA 1989 s.179
NJA 1991 s.796
NJA 1994 s.3
NJA 2002 s. 577
Svea HovR. T 732-96
Svea HovR. T 2778-09

Prop. 1975:102 s. 35, 103, 117, 126
Prop. 83/84:138 s.8

Edvard Nilsson, Ur festskrift till Bertil Bengtsson, Nerenius & Santérus
Förlag

2.

Justitiedepartementet har i Ds Ju 1983:16, "Ändring i räntelagen", sid. 19 antecknat följande:

" Ett genomgående tema i försäkringsbolagens promemoria är att det vid reglering av personskador i praktiken ofta är omöjligt att betala ut ersättning inom den månadsfrist som gäller innan dröjsmålsränta börjar löpa. Den allmänna bedömning som lagstiftaren gjorde då synes i huvudsak stå sig. Sålunda torde det i allmänhet vara rimligare att den tidsutdräkt som ibland är ofrånkomlig får i räntehänseende gå ut över den mot vilken ett ersättningskrav riktar sig än över den som framställer kravet. Att en räntefri tidsfrist på en månad från det att borgenären har krävt ersättning och lagt fram viss utredning givetvis blir knapp, när förhållandena är komplicerade, bör alltså inte i och för sig medföra att

denna tidsfrist förlängs i dessa fall. Det sagda gäller även sådana fall där fastställandet av ersättning för personskada kan behöva anstå i avvaktan på utvecklingen av skadan och dess följder. Att det definitiva ställningstagandet i dessa fall skjuts upp till dess att förhållandena har stabiliserats kan givetvis inte kritiseras utan är tvärt om ofta lämpligt. Det hindrar inte att den som skall betala ersättningen måste anses närmare än den som har rätt till ersättningen, att bära följderna i räntehänseende av att ersättningen inte kan betalas ut inom den räntefria månadsfristen. Över huvud taget bör framhållas att termen dröjsmålsränta – som f.ö. inte återfinns i själva lagen – inte bör tas för bokstavligt och uppfattas som att den som måste betala räntan har gjort sig skyldig till något klandervärt. Som framgår av det anförda kan det finnas högst legitima skäl till att utbetalningen i vissa fall kan dröja ganska länge.”

3.

Enligt 4§ 3 st. räntelagen skall ränta på skadestånd börja utgå vid den tidpunkt samtliga av följande förutsättningar är uppfyllda:

- a/ Fordran är förfallen till betalning
- b/ En månad har gått sedan skadelidande framställt krav på ersättning
- c/ En månad har gått sedan skadelidande lagt fram utredning som med hänsyn till omständigheterna skäligen kan begäras av honom.

Det som medför problem är att fastställa den tidpunkt då man kan bestämma ersättningens storlek. Denna tidpunkt, benämnd d/, inträffar ofta betydligt senare än tidpunkterna a – c. Tidsutdräkten kan bli avsevärd vilket ofrånkomligen leder till ränta.

4.

Ränta skall beräknas på det belopp som fordran uppgick till när skyldigheten att utge räntan uppkom. En omdiskuterad fråga är på vilket belopp ränta skall beräknas när ersättningen betalas ut i ett högre penningvärde än det som gällde på förfallodagen. I NJA 1991 s.796, yrkade den skadelidande dröjsmålsränta på den ersättning för Lyte o Men som faktiskt utbetalats, medan den skadeståndsskyldige gjorde gällande att dröjsmålsränta skulle beräknas på det lägre belopp som ersättningen uppgick till när betalningsskyldigheten inträdde. Både tingsrätten och hovrätten biföll den skadelidandes yrkande. Hovrättens dom överklagades inte i denna del, varför HD inte fick anledning att ta ställning i frågan. Rättsläget är oklart. Ett av medlemsbolagen står i begrepp att försöka få frågan prövad i HD.

En annan frågeställning för förfallotidpunktens bestämmande är dels när tidpunkt för invaliditetsdag bestämts, dels tidpunkt för när skadelidande inkommit med nödvändig medicinsk utredning.

Vad gäller dröjsmålsränta för kostnader och olägenheter har HD i NJA 1991 s.796 uttalat att dröjsmålsränta enligt räntelagens mening skall beräknas från förfallodagen oberoende av om det gäller ersättning för förfluten tid eller framtid, om inte försäkringsbolaget framfört annan uppfattning att förfallodagen skulle vara en annan än den som gäller i räntelagens mening. Så hade emellertid inte skett.

I det aktuella målet hävdade bolaget att förfallet belopp avseende framtid, var förfallet till betalning först från dagen för Trafikskadenämndens yttrande, samt att förfallna belopp för förfluten tid var förfallna till betalning årsvis i efterskott.

5.

Vad gäller dröjsmålsränta avseende Sveda o Värk samt Lyte o Men gäller samma beräkningsgrunder som för Kostnader o Olägenheter; Förfallodagen + 30 dagar.

Man får särskilja på vad som är nödvändigt för att fastställa ersättningen ur bolagets synvinkel och vad som kan krävas av den skadelidande – inte alltid samma sak; "Erforderlig dokumentation för bedömning av skälig ersättning föreligger" räcker som prestation från skadelidandes sida.

6.

Ersättning för inkomstförlust är förfallen efter hand vid tidpunkt som motsvarar normalt avlöningstillfälle; oftast månadsvis i efterskott. Om erforderlig utredning framlagts börjar ränta löpa vid inledningen av skaderegleringen, en månad efter ordinarie avlöningstillfälle och därefter från förfallodagen. Det kan ibland uppfattas som ett problem om ränta skall räknas månadsvis i efterskott och endast en respitmånad eller årsvis i efterskott. Jfr vad som anförts under punkten a/ = Fordran förfallen till betalning.

7.

För att i någon mån minska dröjsmålsränta på förfallna belopp kan större á conto-utbetalningar i början av skaderegleringen medverka till att minska återstående dröjsmålsränta i slutändan. Gruppen erinrar om skrivningen i FAL 7 kap 1§ 3 st

8.

Arbetsgruppen menar att om ett ärende blir föremål för flera delprövningar i Trafikskadenämnden kan ett erbjudande om ersättning utformas som ett avtal vilket skall innehålla klara uppgifter om:

- Kapitalbelopp som erbjuds för prövningsperioden
- Upplupen ränta för prövningsperioden
- Angivande om från vilken tidpunkt fortsatt ränta kommer att betalas vid fortsatt delprövning.

Under förutsättning att skadelidande skriver under ett sådant erbjudande, finns ett avtal som frigjort oss från såväl ränta som kapital samt innebär en gardering för tidpunkt från vilken ny dröjsmålsränta skall beräknas för kommande nämndprövning.

9.

Under skaderegleringen utbetalas förskott vilket kan ske i flera omgångar. Ränta skall betalas enligt handelsbalksmodellen (9 kap 5 § handelsbalken). Vad som skall avräknas som ränta och vad som skall avräknas på huvudstolen (kapitalskulden) vid respektive utbetalningstillfälle är oklart. Detta innebär även en skatterättslig problematik. Först när den slutliga ersättningen fastställts, kan ränta beräknas till sin exakta storlek. Vi hänvisar till utlåtande från SET Consulter angående skattskyldighet och skyldighet att lämna kontrolluppgift. Se bilaga.

Vid pennan: Jan Widén

Arbetsgruppen:

Johan Rammer	Länsförsäkringar
Helena Herold	Trygg-Hansa
Eva Ahlgren	Folksam
Jörgen Pettersson	IF
Petra Helldin	Dina
Jan Widén	TFF, Sammankallande

Trygg-Hansa
Skadeturidik
Att Lena Mariani
106 26 Stockholm

Uppdrag

Vi har blivit ombedda att lämna ett utlåtande som beskriver Trygg-Hansas skyldighet att innehålla preliminärskatt och lämna kontrolluppgifter för räntor som utbetalas i samband med skadefall.

Förutsättningar

Trygg-Hansa har flera pågående mål vid domstol som avser dröjsmålsränta på utbetald ersättning i personskadeärenden vid trafikskador. Försäkringsersättningen kan avse såväl ideell ersättning som ersättning för inkomstförlust. Den ideella ersättningen är, till skillnad från ersättning för inkomstförlust, inte skattepliktig.

Under skaderegleringstiden utbetalas förskott. Detta kan ske i flera omgångar. Trygg-Hansa betalar ränta enligt räntelagen genom avräkning enligt den s.k. handelsbalksmodellen (9 kap 5 § handelsbalken). Modellen innebär att avräkning i första hand sker mot räntan och därefter mot kapitalbeloppet.

Det är först när den slutliga ersättningen fastställts som ränta kan beräknas till sin exakta storlek.

Skatteregler

Skattskyldighet för mottagare av ränteintäkt

Ränteintäkter utgör skattepliktig inkomst av kapital för mottagaren. Detta gäller vare sig kapitalbeloppet är skattepliktigt eller inte. Ränta ska, enligt Skatteverkets beskattas för det år då räntan enligt avtal är förfallen till betalning, oavsett om räntan har utbetalats eller inte. I de fall det inte finns någon bestämd förfallodag, anses räntan tillgänglig för lyftning vid den tidpunkt då gäldenären i sin redovisning bokför upplupen räntekostnad, dvs. vid utgången av räkenskapsåret.

Skyldighet att lämna kontrolluppgift

Reglerna om kontrolluppgift om ränta och annan avkastning på fordringsrätt återfinns i 8 kap Lag om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Av 1 § framgår att kontrolluppgift skall lämnas om ränteinkomster. Vidare framgår av 2 § 2 st att bl a andra juridiska personer än dödsbon är uppgiftsskyldiga.

I 5 § 2 st stadgas att den uppgiftsskyldige för den händelse det inte kan anges hur stor del av utbetalt belopp som utgör ränta skall lämna uppgift i kontrolluppgiften om det sammanlagda utbetalade beloppet.

Skyldighet att innehålla preliminärskatt

5 kap 9 § första stycket 6. Skattebetalningslagen innehåller vidare en korresponderande bestämmelse som har följande lydelse.

Skatteavdrag skall inte göras från

ränta som betalas ut tillsammans med ett annat belopp, om det är okänt för utbetalaren hur stor del av utbetalningen som utgör ränta och utbetalaren därför skall redovisa hela beloppet i kontrolluppgift enligt 8 kap 5 § andra stycket lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Bedömning

Av de återgivna reglerna får anses framgå att skyldighet föreligger för Trygg-Hansa att lämna kontrolluppgift på utbetalde förskottsbelopp om någon del av beloppet kan komma att ses som ränta. Detta gäller enligt vår bedömning även om utbetalade förskott också innehåller skattefri ideell ersättning. Detta blir en konsekvens av lagtextens lydelse. Reglerna tar av allt att döma främst sikte på Inlösen av diskonteringspapper. Lagtexten är dock klar och entydig och anges gälla alla uppgiftsskyldiga.

Utbetalt belopp kan lämpligen i sin helhet redovisas under punkten 504 " Annan inkomst" i KU 20. Se bifogade blankettkopia. Information bör lämnas tillsammans med kontrolluppgiften om att utbetalat belopp avser förskott på ideellt skadestånd men kan sedermera visa sig innehålla ränta.

Innebörden av bestämmelserna är då även att någon preliminärskatt inte behöver innehållas förrän en utbetalning sker som i sin helhet kan klassificeras som ränta på grund av att skadeärendet slutregleras.

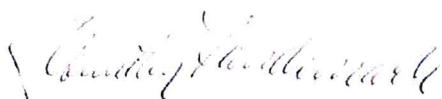
Då det är oklart om Skatteverket i praktiken tillämpat lagreglerna på det sätt vi här beskriver, har vi kontaktat Skatteverket, som nu meddelat att man tolkar lagtexten på samma sätt som vi. Frågan har behandlats av en expertgrupp. Vår kontaktperson vid Skatteverket är Anders Trulsson, Malmö,

Avslutning

Vi har i detta memo redogjort för vår tolkning av gällande lagtext. Skatteverket ansluter sig till denna tolkning. Ni är givetvis välkomna med frågor eller synpunkter.

Helsingborg den 4 juni 2010

SET Konsulter KB

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Annika Landemark'.

Annika Landemark

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tomas Persson'.

Tomas Persson

Upplysningar finns i broschyren "Kontrolluppgifter - ränta, utdelning m.m." SKV 373. Broschyren finns bara som pdf-fil på www.skatteverket.se.
Belopp anges i hela kronor.

Kontrolluppgift Ränteinkomst

KU20
Inkomstår
2009

Samråd enligt SFS 1982:668 har skett med Näringslivets Regelnämnd.

40 Rättelsedatum om rättad uppgift sänds in	670 Specifikationsnummer
Uppgiftslämnarens namn och adress	
Den skattskyldiges namn och adress	

Uppgiftslämnarens person-/organisationsnummer	Den skattskyldiges person-/organisationsnummer
☐ 61 Delägare m.fl. i fåmansföretag	

01	Avdragen skatt
----	----------------

600	Ränteinkomst, konto
602	☐ Förfogarkonto (fler än fem)

503	Ränteinkomst, ej konto
-----	------------------------

504	Annan inkomst
-----	---------------

Fälten nedan fylls endast i för begränsat skattskyldiga

Utländskt skatteregistreringsnummer	76 Landskod	77 Födelseort om utländskt skatteregistreringsnummer saknas	78 Landskod
-------------------------------------	-------------	---	-------------

SKV 2323 16 01 W 09-05